УТВЪРЖДАВАМ: /П/
СТОЯН ПАСЕВ
Областен управител на област Варна

СИСТЕМА ОТ МЕРКИ ЗА БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА В ОБЛАСТНА АДМИНИСТРАЦИЯ ВАРНА

Въведение

Безопасността на движението по пътищата (БДП) е световен проблем и ключов индикатор за развитието на съвременното общество. Всяка година вследствие на пътно-транспортни произшествия (ПТП) в света загиват над 1,35 милиона души, а други 50 милиона са ранени. В силна зависимост от този социално-икономически феномен са не само средната продължителност на живота, но и мобилността, транспортните разходи, състоянието на околната среда, социалното дело, здравеопазването и благосъстоянието като цяло.

Според данни на Световната здравна организация последствията от ПТП ежегодно допринасят за намаляване на световния брутен вътрешен продукт в размер от трилиони щатски долари. В годишния доклад на СЗО последствията от пътно-транспортните произшествия са наречени „епидемия". За решаването на това предизвикателство се полагат значителни усилия на глобално, европейско, национално, регионално и местно ниво.

Десетките хиляди служители, работещи за публичната администрация, всеки един от които е участник в движението по пътищата, притежават възможността за значително въздействие върху настъпването на пътнотранспортни произшествия и причинения от тях травматизъм. Това е възможност за реализиране на политиката с личен пример, която не трябва да остава неизползвана. Сигурността на движението по пътищата на всички зависи от личния принос и отговорност на всеки един участник в него, макар той да изглежда малък и недостатъчен. Съвкупността на добронамереност, дисциплина и толерантност на стотици хиляди хора едновременно би осигурило една по-здравословна и безопасна среда на пътното движение.

Държавна агенция „Безопасност на движението по пътищата" (ДАБДП) подпомага публичните организации в усилията, които са необходими да бъдат положени от цялото общество, за постигане на целите на „Визия нула" убити и ранени по пътищата на Европа до 2050 г.

Предписаните в този документ мерки и процедури, които различните публични администрации следва да въведат, за да подобрят безопасността на движението по пътищата в Р. България и да осигурят по-безопасни условия на труд за служителите си, са съобразени с указанията на международен стандарт ISO 39001:2012. Той определя изискванията за изграждане на система за управление на безопасността на движението по пътищата, която да позволи на организация, която взаимодейства с пътната система, да намали травматизма.

ОБЛАСТ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ 1: ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ПТП

Мярка 1

Провеждане на инструктаж за безопасност на движението по пътищата на служителите (въвеждащ за новопостъпилите и периодичен за останалите)

Описание: Информираността и обучението по безопасност на движение по пътищата до голяма степен влияе на поведенческите модели, които хората прилагат като участници в движението. Мерките по активна и пасивна безопасност, предназначени за предпазване на участниците в движението по пътищата от травматизъм, постоянно се увеличават и подобряват. Ето защо, периодичният инструктаж по пътна безопасност има важно значение за намаляване на риска от настъпване на ПТП.

Дейности: Областният управител на област с административен център Варна следва да:

Разработи процедура за провеждане на инструктажа, отчитаща две различни групи служители – новопостъпили и всички останали;

Определи и обучи служител/и, отговорен/и за политиката на въвеждане на мерки по безопасност на движението по пътищата и тяхната ефективност;

Провежда встъпителен/периодичен инструктаж - инструктажът включва основните елементи от системата път-човек-автомобил и аспектите на безопасността на движението по пътищата, касаещи трудовата дейност на служителите. Инструктажът се съобразява с местоположението на работното място, конкретните служебни задължения и ползваните от всеки един служител транспортни средства и покрива най-малко всички изложени по-долу области на въздействие и мерки. Поставя се фокус върху спецификата на конкретната служба и нейното взаимодействие с пътната система (например следва да се отчете дали служителят взаимодейства с пътната система в качеството му на пътник, водач или пешеходец);

Извършва мониторинг и оценка на провеждането на инструктажа и на ефекта от него. В случаи на настъпили ПТП с участие на служители от Областна администрация Варна следва да упражни преценка и при нужда да актуализира съдържанието на инструктажа и неговата честота.

Мярка 2

Използване на по-безопасен вид превозно средство

Описание: Рискът от попадане в ПТП зависи в голяма степен от превозното средство, което се използва за пътуването. Мотоциклетите, моторите и автомобилите имат по-голям присъщ риск за участниците в движението, отколкото микробусите, автобусите, тролейбусите, трамваите и влаковете (в т. ч. метровлаковете).

Дейности: Областният управител на област с административен център Варна следва да:

Извърши анализ на превозните средства, използвани от нейните служители, както по време, така и извън работните часове;

Поощрява използването на превозни средства с по-нисък присъщ риск от попадане в ПТП;

Мотивира служителите да използват обществения транспорт като им съдейства за получаване на карти за използване на градски транспорт.

Мярка 3

Използване на техническо изправно и безопасно превозно средство

Описание: Вероятността едно добре поддържано и напълно функциониращо превозно средство, което отговаря на всички изисквания за безопасност, да участва в

пътни произшествия е по-малка. С увеличаване на възрастта и експлоатацията на МПС се увеличава и присъщата им аварийност. Гумите, предпазните колани, въздушните възглавници, почистващата система на стъклата на автомобила, чистите регистрационни номера и изправните светлини (в т.ч. мигачи, фарове, стопове, аварийни) гарантират по-нисък риск от попадане в ПТП.

Дейности: Областният управител на област с административен център Варна следва да:

Обезпечи извършването на технически преглед на превозното средство;

Извършва проверка на техническото състояние на превозните средства преди употребата им от страна на служителите, шофиращи служебни автомобили съгласно *Приложение №1: Списък за проверка на техническото състояние на служебни автомобили*.

Мярка 4

Проверка на квалификацията и уменията на водачите

Описание: В основата на несъзнателните и съзнателните грешки на водача като елемент на системата "водач - транспортно средство - пътна среда" лежат неговите възможности да бъде в съответствие с изискванията на шофьорската дейност – функция от неговата квалификация и личностни характеристики. Комбинацията от квалификация и личностни характеристики обуславят общия статус на възприятието и вниманието, оперативната памет, интелекта като цяло и в частност на логическия невербален интелект.

Дейности: Областният управител на област с административен център Варна следва да:

Контролира квалификациите на всички служители, упълномощени да управляват служебни МПС. От тези служители се изисква да притежават квалификация съобразно категорията на превозното средство, което управляват;

Провежда допълнителни курсове за повишаване и/или усъвършенстване на подготовката на служители, които имат право да управляват служебни МПС. Уменията, върху който следва да акцентира такава допълнителна подготовка, са дефанзивно и икономично шофиране, управление в критични ситуации и други, повишаващи уменията на водачите да преценяват рисковете на пътя и да вземат правилните, и безопасни решения;

Упражнява контрол за недопускане на водачи до транспортната система, чието поведение носи засилен риск от ПТП;

Упражнява надлежна преценка за общото физическо и психическо състояние на водачите на служебни автомобили като реагира адекватно и своевременно на всяко видимо отклонение, влияещо негативно върху безопасното упражняване на служебните задължения на водача (например на водачи, изпитващи физическа умора, намиращи се в състояние на физически или психически афект, показващи знаци за липса на концентрация и т. н.).

Мярка 5

Проверка на рисковия профил на водачите

Описание: Нарушенията на шофьорите на служебни автомобили, които са извършени със служебни и/или лични МПС, биха могли да бъдат индикатор за рискове, които водачите поемат.

Дейности: Областният управител на област с административен център Варна следва да:

Заложи в изискванията към служителите, които имат право да управляват служебни автомобили, да спазват стриктно правилата за движение по пътищата, както и да предвиди във вътрешните си правила и процедури възможност за предприемане на дисциплинарни и други мерки при нарушаването им;

Извършва редовна проверка за наложени наказания за нарушения на Закона за движението по пътищата (ЗДП). Проверката за наложени административни наказания,

както и бонус-малус класа на служителя (след въвеждане на системата), на тримесечие, е добър механизъм, за установяване на наложени наказания на водачите с оглед предприемане на мерки за корекция в поведението им при управление на служебни автомобили (обучение, предупреждения и други) или намаляване на риска от настъпване на ПТП със служебни автомобили (например, забрана за използване на служебни автомобили от високо-рискови водачи).

Мярка 6

Проверка за употреба на алкохол и други упойващи вещества

Описание: Употребата на алкохол и наркотиците е фактор за почти 25% от автомобилните инциденти в Европа, което води до загуба на около 9 000 живота всяка година. Тези субстанции се абсорбират в кръвта бързо, засягайки тялото по много различни начини – нарушават концентрацията, намаляват видимостта, отнемат от времето за реакция и от контрола на движенията; могат да предизвикат еуфория и желание за поемане на риск; отслабват мускулите на тялото, което води до по-тежки физически последствия при евентуално настъпване на ПТП. Много водачи неправилно смятат, че са в безопасност когато шофират със съдържание на алкохол в кръвта, което е под законовата граница. Рискът от попадане в пътнотранспортно произшествие нараства пропорционално с абсорбираното количество алкохол. Алкохолът пречи на мозъка да функционира пълноценно. Дори едно питие може да повлияе на способностите за шофиране.

Дейности: Областният управител на област с административен център Варна следва да:

Тества водачите с техническо средство за определяне концентрацията на алкохол в кръвта преди използване на служебен автомобил. *Вариант*: Тази мярка може да се автоматизира, чрез внедряване на система за блокиране на двигателя на МПС, когато водачът регистрира наличие на алкохол в кръвта.

Мярка 7

Провеждане на курсове по оказване на първа помощ

Описание: Оказване на първа медицинска помощ на пострадалите вследствие от настъпване на ПТП в рамките на първите 15 минути след инцидента е от ключово значение за намаляване на тежестта на нараняванията. Ето защо, уменията за оказване на такава помощ от всички участници в движението по пътищата е много важно.

Дейности: Областният управител на област с административен център Варна следва да:

Въведе провеждането на курсове по първа медицинска помощ със съдействието на оторизирани обучителни организации (например БЧК), които да са насочени към две групи служители - новопостъпващи и всички останали. Курсовете по първа помощ с новопостъпили служители се провеждат в рамките на един месец след постъпване на служба. Опреснителни курсове по първа помощ се провеждат с всички останали служители минимум веднъж годишно.

Мярка 8

Избор на маршрут за осъществяване на служебните пътувания

Описание: шофирането по всеки един пътен маршрут носи определен риск. Изборът на маршрут следва да отчете отделните аспекти, свързани със състоянието на пътната инфраструктура, данните за настъпили ПТП, трафика и общата натовареност на пътното движение, климатичните условия по протежението на маршрута и възможностите за отдих.

Дейности: Областният управител на област с административен център Варна следва да:

Инструктира водачите на служебни автомобили да извършват: дефиниране на възможните маршрути за осъществяване на съответното служебно пътуване; преценка на риска; избор на нискорисков маршрут.

Мярка 9

Оценка на риска

Описание: Взаимодействието с транспортната система е присъщо на всяка организация и нейните служители и е част от заобикалящите рискови фактори, които могат да повлияят на постигането на целите и резултатите, които тя си поставя. В този смисъл, безопасността на движението по пътищата и свързаните с това рискове е необходимо да бъдат оценявани, предотвратявани и управлявани.

Дейности: Областният управител на област с административен център Варна следва да:

В рамките на вътрешните си процедури за оценка на риска да отчита факторите, свързани с използването на служебни автомобили и въобще провеждането на служебни пътувания, както и да предвиди в системите си за управление на риска мерки за предотвратяване и управлението им.

ОБЛАСТ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ 2: НАМАЛЯВАНЕ НА ТРАВМАТИЗМА, ПРЕДИЗВИКАН ОТ ПТП

Мярка 1

Използване на предпазни средства по време на транспорт

Описание: Втората основна причина за настъпване на ПТП в Европа е неизползването на предпазни колани. В случай на ПТП всеки пътник, който не използва предпазен колан, ще продължи своето движение в посоката на движение на автомобила, вследствие на което или ще се удари във вътрешността му, или ще излети от него. Предпазните колани са важни инструменти за подобряване на пътната безопасност. Много изследвания показват влиянието на носенето на колан върху значителното понижение на риска от тежко нараняване и смърт. Според данни на МВР носенето на колан намалява от 1.5 до 3 пъти тежестта на травмите от ПТП.

При удар, преобръщане или внезапно спиране необезопасените деца рискуват да бъдат изложени на несъвместимо с живота им количество кинетична енергия. Обезопасената детска седалка намалява скоростта си със същата инерция като автомобила и по този начин разпределя кинетичната енергия, влияеща върху тялото на детето за по-дълъг период и за по-дълго разстояние.

Дейности: Областният управител на област с административен център Варна следва да:

Оборудва всички превозни средства с предпазни колани на всички седалки;

Оборудва служебните МПС с предпазни средства за деца съгласно изискванията на ЗДвП, когато дейността предполага транспортирането на деца;

Следи за поставянето на предпазни колани от всички пътници, използващи както предните, така и задните седалки.

Мярка 2

Използване на предпазно облекло

Описание: Мотоциклетите и мотопедите практически не предлагат защита от наранявания при попадане в ПТП за водачите им и техните спътници. Ето защо, вероятността от тежки наранявания при управление на тези видове МПС, особено на главата, е много висока.

Дейности: Областният управител на област с административен център Варна следва да:

Следи за носенето на предпазни каски и облекло от мотоциклетисти, мотопедисти и техните спътници, което в България е задължително от 2007 г. съгласно чл. 137е от ЗДвП.

ОБЛАСТ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ 3: НАМАЛЯВАНЕ НА ТЕЖЕСТТА НА ПОСЛЕДСТВИЯТА ПРИ НАСТЪПИЛО ПТП

Мярка 1

Реакция след настъпване на ПТП

Описание: Пътнотранспортните катастрофи са особена категория кризисни ситуации, които могат да причинят смъртта на много хора. Първите 5-6 минути са от решаващо значение за спасяването на пострадалите.

Действие: Областният управител на област с административен център Варна следва да:

Регламентира, инструктира служителите и следи за прилагането на следния ред от действия, който да се изпълнява от служителите при настъпване на инцидент на пътя, дори когато не са участници в него:

1. Да подадат сигнал до единен спешен номер 112 със следната информация: **Къде?** – посочете точното място, ако се намирате в града и ориентир, ако злопоуката е извън населено място; **Какво?** – посочете с какъв вид автомобил – лек, тежкотоварен, пътнически, с опасен товар (вижте точния номер на оранжевата табела) или друг. Посочете какъв точно е обемът на щетите, според това което виждате; **Колко?** – посочете броя на пострадалите и по възможност опишете техните наранявания; **Кой?** – кажете фамилията си и преминете към оказване на първа помощ и обезопасяване на района.

2. Да поставят светлоотразителен триъгълник на 30 м. от мястото на ПТП в градски условия и на 100 м. в извънградски.

3. Да спрат преминаващите автомобили около мястото на инцидента и да поискат помощ, като при това се погрижат преди всичко за собствената си сигурност.

4. Да се опитат да оценят състоянието на пострадалите, да го степенуват по важност и, съответно, да окажат адекватна помощ. Оценката на състоянието на пострадалите включва:

а. Дали пострадалите се намират в съзнание;

б. Дали пострадалите могат да се движат. Препоръчително е движението на пострадалите да се избягва до пристигане на екип на Спешна медицинска помощ. Ако все пак е необходимо преместване на пострадалите, да се избягват резките движения и да се пази гръбначния им стълб;

в. Ако има наличие на обилно кръвотечение, от ключова важност е то да бъде спряно;

г. Ако пострадалите имат фрактури на крайниците, да ги обездвижат.

ОБЛАСТ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ 4: ИНТЕГРИРАНЕ НА ПОЛИТИКАТА ПО БДП ПРИ ВЪЗЛАГАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ, СВЪРЗАНИ С ПЪТНАТА СИСТЕМА

Мярка 1

Интегриране на изисквания по БДП при възлагане на обществени поръчки за строителство/услуги, свързани с аспекти на пътната система

Описание: При възлагането на строителство/услуги, изпълнението на които предполага взаимодействие с пътната система и включва аспекти на БДП, възложителите следва да поставят изрични изисквания към кандидатите/изпълнителите на обществената поръчка, свързани с безопасността на движение по пътищата. Например: при възлагане на превозваческа услуга, възложителят следва да поставя

изисквания към фирмата-превозвач по отношение на безопасността на превоза, като изискванията могат да се отнасят, без да се ограничават, до техническата изправност и безопасността на превозните средства, правоспособността и квалификацията на водачите, наличие на внедрена система за управление на безопасността на движението съгласно стандарт БДС ISO 39001:2014, др; при възлагане на проектиране/строителство на пътна инфраструктура, възложителят следва да поставя изисквания към проектанта/строителя за наличие на внедрена система за управление на безопасността на движението съгласно стандарт БДС ISO 39001:2014.

Дейности: Областният управител на област с административен център Варна следва да:

Дефинира предварително и заложи в документацията за възлагане на обществената поръчка съответните изисквания;

Съблюдава изпълнението на тези изисквания на етап изпълнение на поръчката в условията на сключен договор с изпълнител.

Неразделна част от настоящата система от мерки е Приложение № 1.

Изготвил: /П/

Невена Иванова

ст. експерт АКРРДС при Областна администрация Варна

Съгласувал: /П/

Петър Манчев

Председател на Областната комисия по БДП